

[Ministeren for handel, industri og søfart.] Man vil kunne se, at det resultat, vi her har opnået, naturligvis ikke 100 pct. gav, hvad vi ud fra samfundsmæssige synspunkter havde krævet, men at det heller ikke blev en ordning, der 100 pct. imødekom fabrikerne og blev nogen forøring til disse. Det blev en ordning, som, når der skulle være forlig, ikke var ganske uacceptabel. Det er klart, at har man en kapital af en vis størrelse, kommer man i ganske samme situation, hvadenten man reducerer selve kapitalsummen, eller man reducerer den rente, der betales. Om man reducerer kapitalen med 20 pct. eller man reducerer den rente, der ydes, med en femtedel, giver ganske samme resultat.

Af mindre, men med henblik på koncessionsordningens fremtid særdeles vigtige stridsspørgsmål skal jeg nævne et par enkelte. Et af de resultater, der blev opnået ved den nye koncession, er, at fabrikerne skal søge udarbejdet et såkaldt normalbudget. Den mindre forberedte tilhører bliver måske ikke meget klogere af, at jeg nævner udtrykket normalbudget. Jeg tror imidlertid, at man her er inde på en nydanneelse, som fremover kan få stor betydning, også for andre koncessionsvirksomheder, ja måske for større industrivirksomheders drift overhovedet. Det, man sætter igennem med normalbudgettet, er, at man forlanger, at fabrikerne skal lave et budget, der angiver de normale omkostninger ved produktionen af sukker. Har man et sådant budget stillet op, vil man år for år kunne se, hvad fabrikkernes faktiske produktionsomkostninger har været, og man vil kunne sammenstille det med normalbudgettet og heraf se, om fabrikerne har været drevet med større eller mindre dygtighed i det pågældende år. Det er klart, at der er ting, der influerer på fabrikkernes drift, som intet har med ledelsens dygtighed og initiativ at gøre. Vejret spiller stadig en vis rolle, navnlig for roernes kvalitet, og det er noget af det mest afgørende for, hvor meget sukker der kommer frem. Men ved at tage hensyn til de naturgivne faktorer — også sådan noget som arbejds løn ligger i det store og hele udenfor driftslederens kompetence — og idet man bortser fra de ting, der er fastslået andre steder fra, vil man ved hjælp af normalbudgettet år for år kunne se, om fabrikerne har været drevet med dygtighed eller med udygtighed. På den måde vil vi også kunne fastslå rationaliseringsgevinsterne. Hvis fabrikerne gennem rationalisering har opnået en forbedring, vil det fremgå af en sammenligning mellem normalbudgettets omkostninger og

de faktiske omkostninger i et regnskabsår, efter at rationaliseringen er gennemført. Hermed skulle man have sikret en regulator, der i hvert fald teoretisk set skulle være ligeså virksom som den frie konkurrence, og som skulle kunne forhindre, at koncessionen på en måde bliver en sovepude for fabrikerne. Det vil nu vise sig, hvordan det nye princip virker i praksis, men viser det sig, at det fungerer godt, tror jeg, at man virkelig har skabt en nydanneelse af videregående og måske meget stor betydning.

Jeg nævnte, at man i forhold til dette normalbudget skal opgøre rationaliseringsgevinsten. Også om denne rationaliseringsgevinsts anvendelse opstod der en betydelig strid under forhandlingerne. Fabrikkerne ønskede, at aktionærerne skulle beholde hele rationaliseringsgevinsten eller i hvert fald en meget stor del af den. Regeringens forslag gik ud på, at to trediedele af rationaliseringsgevinsten skulle gå til forbrugerne, det vil sige til sukkerets billiggørelse. Vi fandt dette forslag rimeligt ud fra den betragtning, at under forudsætning af fri konkurrence vil en fabrik jo kun i ganske korte perioder kunne beholde rationaliseringsgevinsten. Den vil meget hurtigt omsætte sig i lavere priser. Her fik vi altså gennemført vort krav fuldt ud og opnåede, at to trediedele af rationaliseringsgevinsten kommer til at gå til sukkerets billiggørelse.

Endelig fik man indføjet en bestemmelse om, at 4 pct. af den samlede fortjeneste skal gå til sociale formål, til fordel for sukkerfabrikkernes arbejdere og funktionærer. Det betyder, at der hvert år vil komme et beløb frem til sociale formål, som sukkerfabrikkernes samarbejdsudvalg sammen med fabrikkernes ledelse skal finde en anvendelse for. Det er meningen, at det skal komme fabrikkernes arbejdere og funktionærer direkte tilgode, og de må selv bestemme, hvad pengene skal bruges til. Som særligt egnede anvendelsesformål har været nævnt oprettelse af børnehaver o. lign., hjælp til uddannelse af arbejderes og funktionærers børn og understøttelse til gamle, der har været beskæftigede ved fabrikerne i et længere åremål. Det er ikke hensigten at pålægge fabrikkerne, at de absolut skal bruge dette beløb år for år. Det kan meget vel tænkes, at man fra arbejderes og funktionærernes side vil foretrække at opspare pengene i en fond til senere anvendelse, og det vil der absolut ikke være noget i vejen for. Det er dog klart, at der er visse ting, som beløbet ikke må anvendes til. Man må ikke bruge disse penge til at tilfredsstille formål, som fabrikkerne i forvejen på anden måde er for-